

PATVIRTINTA  
Švenčionių Zigmo Žemaičio  
gimnazijos direktoriaus  
2017 m. rugpjūčio 31 d.  
įsakymu Nr. V-130

## ŠVENČIONIŲ ZIGMO ŽEMAIČIO GIMNAZIJOS PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

### I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu mokykloje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, socialinės padėties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti, stabdyti ir/ar informuoti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

4. Visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota apraše, turi būti supažindinti tėvų susirinkimo metu ir patvirtinti tai savo parašu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.2. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

5.3. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.4 **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

5.5. **patyčių stebėtojas** – asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.6. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

5.8. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – gimnazijoje pastebėtų patyčių situacijų analizavimas, galimo poveikio prognozavimas.

## II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

6. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

7. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisija, kuri kiekvienais mokslo metais:

7.1. inicijuoja ir organizuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

7.2. rengia patyčių prevencijos ir intervencijos planą, surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę vieną kartą į mėnesį;

7.3. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir, esant reikalui, dėl Tvarkos pakeitimų.

8. Klasės vadovai, esant poreikiui, išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo Tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

## III. PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

9. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys reaguodamas:

9.1. nedelsiant įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

9.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

9.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

9.4. apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias informuoja socialinį pedagogą (jei tokios galimybės nėra, praneša mokyklos administraciją ar pagalbos mokiniui specialistus ar smurtą patyrusio ir smurtavusio mokinio klasės vadovus);

10. **Socialinis pedagogas** registruoja įvykį Patyčių registracijos žurnale ir informuoja Gimnazijos vadovą, VGK pirmininką ir klasių vadovus (arba priėmęs asmuo, registruoja įvykį Patyčių registracijos žurnale, kuris saugomas pas socialinę pedagogę).

11. **Klasės vadovas** gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

11.1. skubiai aiškinasi situaciją, kalbasi su mokiniais, jų tėvais (informuoja apie įvykį, prireikus kviečia pokalbiui), informuoja pagalbos mokiniui specialistus, kurie organizuoja tolesnę reikalingą pagalbą, užpildo pranešimo apie patyčias formą (Priedas nr.1), paima raštiškus nukentėjusio, smurtavusio, stebėjusio asmens paaiškinimus.

11.2. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

11.3. smurtavęs ir smurtą patyręs nepilnametis, kartu su jį lydinčiais tėvais (globėjais/rūpintojais), privalo nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto faktą, gauti psichologinę pagalbą. Klasės auklėtojas suderina konsultacijų laiką tėvus/globėjus/rūpintojus žodžiu ir žinute TAMO dienyne/telefonu.

11.4. Bet kuris mokyklos bendruomenės narys, pastebėjęs, kad patyčios kartojasi, informuoja socialinį pedagogą, kuris kreipiasi pagalbos į VGK (baigia pildyti pranešimo apie patyčias formą, kuri saugoma pas socialinį pedagogą) ir praneša gimnazijos vadovui.

12. **Vaiko gerovės komisija**, įvertinusi turimą informaciją:

12.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

12.2. į pagalbą pasitelkia reikalingus socialinius partnerius;

12.3. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

12.4. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

13. **Gimnazijos vadovas** apie nustatytą patyčių atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša ir smurtaujančio (smurtaujančių), ir smurtą patyrusių) mokinio (mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams), ir vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugą užtikrinančiai valstybės ir savivaldybės institucijai pagal kompetenciją

14. Tais atvejais, kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai, kiti švietimo įstaigos darbuotojai, švietimo įstaigos vadovas apie įvykusį smurto faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Pedagoginei psichologinei tarnybai ir atitinkamam psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

15. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

16. Mokyklos vadovas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų vidaus tvarkos taisyklėse.

17. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

#### IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

---